
Journal of Child, Literature and Language Education – JCLLE

<http://dergipark.gov.tr/ceded>

Received date: 07.04.2020

Accept date: 12.05.2020

Use of Children's Literature Works in Turkish Teaching: Example Of Educational Status*

Nülifer KARADAĞ**

Abstract. Turkish teaching aims to educate individuals who use language correctly and consciously, who are sensitive to language, who can express their feelings and thoughts properly and have the ability of questioning and critical thinking. In order to realize these aims, the basic tool used in teaching Turkish is text. It is important that these texts were prepared according to child reality. Because texts that do not conform to the child's developmental characteristics and do not take into account his interest and wishes can't be expected to be loved and read by the child. It may not be possible to realize these goals with texts in Turkish textbooks that directly convey information, shortened, do not take into account the level of development of the student, and do not allow effective participation of the reader by exhibiting an authoritarian attitude. Careless end-of-text studies prepared with the concern of finishing these texts before deadline may also prevent the achievement of the intended goal. In order to avoid these obstacles, it is necessary to benefit from literary works of children's literature in teaching Turkish. Since the visual, linguistic and auditory stimuli discussed in the study were separately defined and brought side by side, the single screening model was used. It is thought that this educational situation, which was developed in order to show how to benefit from the works of children's literature in teaching Turkish, would be beneficial for students, teachers and prospective teachers.

Keywords: Turkish language teaching, children's literature works, education status.

---

* A part of this study presented as a statement in the XII. International Turkish Language-Education Training Congress

** PhD Student, Ankara University, Institute of Education Sciences, Turkish Education Department, Ankara, Turkey; nkaradag84@hotmail.com

Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Kullanımı: Eğitim Durumu Örneği*

Nülifer KARADAĞ**

Öz. Türkçe öğretimi; dili doğru ve bilinçli kullanan, dile karşı duyarlı, duygu ve düşüncelerini yerli yerinde ve düzgün ifade edebilen, sorgulama ve eleştirel düşünme becerisine sahip bireyler yetiştirme amaçları taşımaktadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için Türkçe öğretiminde kullanılacak temel araç metindir. Bu metinlerin çocuk gerçekliğine göre hazırlanmış olması önemlidir. Çünkü çocuğun gelişimsel özelliklerine uygun olmayan, onun ilgi ve isteklerini dikkate almayan metinlerin çocuk tarafından sevilmesi ve okunması beklenemez. Türkçe ders kitaplarında yer alan; doğrudan bilgi aktaran, kısaltılmış, öğrencinin gelişim düzeyini dikkate almayan, otoriter bir tutum sergileyerek okurun etkin katılımına izin vermeyen ve sayıca fazla olan metinlerle bu amaçları gerçekleştirmek olanaklı olmayabilir. Bu metinleri yetiştirebilme kaygısıyla hazırlanmış özensiz metin sonu çalışmaları da amaçlanan hedeflere ulaşmaya engel olabilir. Bu engellerin önüne geçebilmek amacıyla Türkçe öğretiminde yazınsal niteliği olan çocuk edebiyatı yapıtlarından yararlanılması gerekir. Çalışmada ele alınan görsel, dilsel ve işitsel uyaranlar ayrı ayrı betimlenerek yan yana getirildiği için tarama modellerinden tekil tarama modeli kullanılmıştır. Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı yapıtlarından nasıl yararlanılabileceğini ortaya koymak amacıyla hazırlanmış bu eğitim durumunun, öğrenciler, öğretmenler ve öğretmen adayları için yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Türkçe öğretimi, çocuk edebiyatı yapıtları, eğitim durumu.

---

*Bu makalenin bir kısmı, XII. Uluslararası Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Kurultayı'nda (UTEOK) bildiri olarak sunulmuştur.

** Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi, Ankara, Türkiye; nkaradag84@hotmail.com

1. Giriş

Temel amacı düşünen, duyarlı birey yetiştirmek olan Türkçe öğretiminin (Sever, 2015: 23), kurmaca yapıtlardan zevk alarak okurların duyarlı kılınması (Dilidüzgün, 2018: 17); öğrencilere karşılaştıkları durumları doğru ve etkili bir biçimde sözlü ya da yazılı olarak anlatma becerisi ve alışkanlığı kazandırılması (Kavcar, Oğuzkan, Hasırcı, 2016: 14); çeşitli metinler aracılığıyla öğrencinin dilini sevmesi, geliştirmesi ve güvenle kullanmasını sağlayarak anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek gibi amaçları bulunmaktadır.

Türkçe dersi öğretim programının amaçları arasında “öğrencilerin, temel dil becerilerinin geliştirilmesini; konuşma ve yazma kurallarına göre dili düzgün kullanmalarını; metinler aracılığıyla söz varlıklarını zenginleştirerek dil bilinci ve zevkine ulaşmalarını; duygu, düşünce ve görüşlerini etkili ve açık bir biçimde ifade etmelerini; okuduklarını eleştirel bakış açısıyla değerlendirmeleri ve sorgulamalarını sağlamak” gibi amaçlar yer almaktadır (MEB, 2019: 8).

Yukarıda dile getirilen amaçların gerçekleştirilebilmesi için temel araç metindir. Türkçe öğretiminde öğrenciler nitelikli yazınsal ve öğretici metinlerle karşılaştırılmalı ve yalnızca dilsel metinler değil; görsel ve işitsel metinlerle de buluşturulmalıdır (Sever, 2015: 24). Türkçe öğretimi ortamlarında kullanılacak bu metinlerin öğrencilere duyma ve düşünme sorumluluğu verebilecek, yorum ve değerlendirme yapabilme yeterliliği kazandırabilecek ve onların yaşamla ilişki kurmalarını sağlayabilecek nitelikte olması gerekmektedir (Aslan, 2010: 130).

Bugün ülkemizde çoğu yerde kütüphane ve kitap çeşitliliğinin yetersiz olduğu görülmektedir. Bu nedenle öğrencilere farklı yazarlara ait, farklı türden metinlerin sunulması ders kitapları aracılığıyla olanaklı olabilmektedir. Ders kitaplarına seçilecek bu metinlerin niteliği öğrencilerin okuma kültürü edinebilmeleri konusunda önemlidir (Yılmaz, 2018: 143). Fakat, Türkçe derslerinin yalnızca Türkçe ders kitaplarına bağlı kalınarak yürütülmesi aşılması gereken bir sorundur. Ders kitabı, Türkçe öğretiminde bir araç olarak kullanılmalı (Sever, 2015: 24) ve içindeki metinlerle öğretmen ve öğrencileri başka kitaplara yönlendiren kılavuz olmalıdır (Sever, 2001: 17). Ders kitapları ve çocuk kitapları eğitim sürecinde yararlanılan araçlardır. Çocuklar için hazırlanmış edebi metinler; çocukların güzel vakit geçirebilmesi, hayal güçlerinin gelişebilmesi, dili etkili ve güzel kullanabilmeleri, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanabilmeleri konusunda büyük önem taşımaktadır (Fırat, 2012: 48).

Bir bütün olarak ders kitabına alınamayacak kadar uzun bir tür olan romanı öğretmenler yıl içinde belirledikleri okuma saatlerinde öğrencilere okutmalıdır (Yücelşen, 2014: 137) ya da metinler evde okunarak metni anlamaya yönelik çalışmalar okulda yapılmalıdır (Lazar, 2009: 90; Akt. Karagöz, 2018: 26). Çünkü metinlerin özet biçiminde kısaltılması öğrenci ile metin arasındaki bağı zayıflatabilir (Çelik, 2013: 202-203). Bütün bu nedenlerden dolayı çocuk edebiyatının nitelikli yapıtları, okuma kültürü edinmiş bireyler yetiştirmek amacıyla Türkçe öğretiminde araç olarak kullanılmalıdır. Bu nitelikli yapıtları kullanmada temel amaç

öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirebilmektir (Sever, 2015: 26). Türkçe dersinde nitelikli olan ve sanatçı duyarlığı ile hazırlanmış çocuk kitapları çocuğa anadilinin kurallarını ve yapısını sezdirmede önemli bir sorumluluk üstlenir. İlköğretim sürecinde çocuklara dil bilinci ve duyarlığı kazandıracak edebiyat yapıtlarının aynı zamanda okuma alışkanlığı kazandıracak biçimde yapılandırılması da gerekmektedir (Sever, 2015: 91). Bu açıdan bakıldığı zaman nitelikli çocuk kitapları, toplumun kültürel birikimini ve kavram dünyasını çocuğa uygun yaşam durumlarıyla sunan bir araçtır. İlköğretim yıllarında çocukların kendi ilgi ve gereksinmelerine uygun yapıtlarla okuma alışkanlığı kazanmaları Türkçe öğretim programında belirtilen amaçların edinilmesi konusunda doğal bir etkileşim sunması bakımından önemlidir (Sever, 2001: 166). Çocuk kitapları, çocukların yazılı ve görsel kültürle etkileşime geçebilmelerinde, okuma alışkanlığı edinebilmelerinde etkili birer araçtır. Bu kitaplar, çocukları yaşama ortak ederek hayatın gerçeklerine hazırlamakta; onların duygu, düşünce ve beğenilerinin biçimlenmesine, toplumsallaşmalarına ve kişilik gelişimlerine katkı sunmaktadır (Fırat, 2008: 88). Çocuk edebiyatı metinlerinde içerik, biçim ve dil özelliklerinin çocuğun yaş düzeyine uygun olması gerekmektedir (Yakar, Yılmaz ve Arslan, 2016: 97-98). Çocuğun düzeyinin altında veya üstünde olan dil, kitapla ilgili düşünceleri olumsuz etkileyebilir hatta kitabın niteliğinin görmezden gelinmesine neden olabilir (Yılmaz, 2016: 93). Çocuğun gelişim düzeyini göz önüne alan metinler çocuklara Türkçenin anlatım olanaklarını ve inceliklerini somutlaştırarak onların, anadilinin toprağında kök salmalarını kolaylaştırır. Dil bilinci ve duyarlığı gelişen çocuk, okumayı alışkanlık haline getirir. Estetik uyaran olarak özgün edebiyat metinlerinin tanıklığında yazınsal kültür oluşturur (Karagöz, 2017 :216). Çocuk için yazılan kitapların yazın niteliğinin yanı sıra çocuğun ilgisini çekecek derecede komik, eğlenceli ve gerilimli olması; okurun metni anlayabilmesi için belli oranda zorlaması; çocuğun yaşamında daha önce karşılaştığı veya karşılaşılabileceği konularla ilişkili olması; yeni deneyimler kazandırması gerekmektedir (Dilidüzgün, 2003: 52-53).

Anadili öğretiminin kendisinden beklenen işlevleri yerine getirebilmesi için bu ortamlarda kullanılacak metinlerin, çocuk gerçekliğine uygun, çocuğu anadili öğreniminden soğutmayacak nitelikte; metinlerdeki kısaltma ve eksiltmelerinse çocuğun metnin konusunu anlamasını engellemeyecek nitelikte olması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen değişkenlerle birlikte Türkçe öğretiminde eğitim ortamlarının niteliği de önemlidir.

1.1.Türkçe Öğretimi Ortamlarının Taşınması Gereken Nitelikler

Türkçe öğretiminde öğrencilerin farklı niteliklere sahip oldukları göz önüne alınarak onların gizilgüçlerini devindirebilecekleri çok uyaranlı ortamlara gereksinim vardır. Dil dersliği adı verilen bu ortamlarda öğrencilerin yaşına uygun nitelikli çocuk kitaplarının yer aldığı bir kitaplık; kamera, bilgisayar, yazıcı, televizyon, fotokopi makinası, tepegöz, slayt makinası, kasetçalar, video, şiir, öykü, klasik müzik vb. kasetleri, yazar ve çizerlerin fotoğrafları, duvar panoları, usta yazarlar tarafından yapılmış resimler, slaytlar, mikrofon sistemi ve kısa filmler yer almalıdır. Öğrencilerin yüz yüze eğitim almalarına olanak sağlayan bu ortamlarda

öğrenciler için Türkçe dersi severek yapılan etkinlikler dizisine dönüşecektir. (Sever, 2001: 18). Bu ortamlarda kullanılan görsel, dilsel ve işitsel metinlerin çocuğa göre olması ve birbiriyle ilgili ve uyumlu olması önemlidir. Çok uyaranlı eğitim ortamı denilince akla bir uyaran yığılması değil; yapılan etkinliğe uygun uyaranların kullanıldığı ortam gelmelidir (Turhan Ağrelim, 2017: 59-60). Ayrıca bu ortamlar, çağdaş ve bilimsel yöntemlerle hazırlanmış eğitim durumlarının kullanıldığı; öğrencilerin duygu ve düşüncelerini korkmadan paylaşabilecekleri, özgüvenlerinin zedelenmediği, saygı ve sevginin yer aldığı; öğrencilerin seviyesine uygun yazma konularının tercih edildiği ve metinlerin kullanıldığı; sınavlarda sadece ezber bilginin ölçülmediği; görsel, dilsel ve işitsel uyaranların yer aldığı; yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının yer aldığı; dilbilgisi öğretiminin metinler aracılığıyla yapıldığı; öğretmen tarafından öğrencilerin etkin bir şekilde derse katılımlarının sağlanacağı yöntem ve tekniklerin kullanıldığı niteliklere sahip olmalıdır (Aslan, 2017: 4-9).

Türkçe öğretiminde çok uyaranlı ortamlar, farklı zeka türlerine sahip öğrencilerin öğrenimine katkı sunmak, zevk alarak öğrenmelerini sağlamak amacıyla görsel, dilsel ve işitsel uyaranların kullanıldığı ortamlardır. Bu ortamlarda yapılacak okuma, yazma, dinleme ve konuşma çalışmaları ile öğrencilerin anadillerinin inceliklerini kavrayabilmeleri, kendilerini rahatlıkla ifade edebilmeleri, okuma alışkanlığı kazanarak eleştirel okur düzeyine gelebilmeleri amaçlanmıştır. Amaçlanan bu beceri ve davranışların belirlenen sürede öğrencilere kazandırılabilmesi için çağdaş ve bilimsel verilerden yararlanılarak hazırlanmış eğitim durumlarına da gereksinim vardır.

1.2. Türkçe Öğretiminde Eğitim Durumları

Eğitim durumu, öğrencilere istedik davranışları kazandırabilmek amacıyla gerekli uyaranların düzenlenip işe koşulmasıdır (Sönmez, 1999). Türkçe öğretiminde yararlanılacak eğitim durumlarında öğrenmeyi kolaylaştırmak, öğrencilerin ilgilerini canlı tutmak, çok yönlü düşünmelerini ve yetişmelerini sağlamak amacıyla dilsel araçların yanında görsel ve işitsel araçlardan da yararlanılması gerekmektedir (Sever, 2001: 18). Fakat öncelikle amaca uygun metinlerin seçilmesi gerekmektedir. Bu eğitim durumlarında değişik metin türlerinden yararlanılması ve bu metinlerin Türkçenin anlam gücünü yansıtacak nitelikte olması gerekmektedir. Çocuk ve gençlik edebiyatının nitelikli eserleri, çocuklara göre hazırlanmış dergi, gazete, karikatürler, klasik müzik kaset veya cd' leri, sözlük, yazım kılavuzu gibi kaynaklar da bu eğitim durumlarında kullanılabilir. Ayrıca bir doğruyu belletmek amacıyla yazılan metinlerin değil; öğrencilerde yaratıcı düşünmeyi geliştirecek metinlerin kullanılması gerekmektedir (Sever, 2006).

Eğitim durumlarında yer alacak soruların öğrencileri etkin duruma getirerek metnin derin yapısındaki anlamları ve iletileri bulmaya yönlendirmesi gerekmektedir. Ayrıca bu sorular öğrencilerin yaratıcılıklarının, kestirimde bulunmalarının, eleştirme, değerlendirme, sorun çözme gibi becerilerinin ortaya çıkarılmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Öğrenciler bu sorular yoluyla konuya farklı açılardan bakabilecek ve eleştirel yaklaşabileceklerdir. Açık uçlu sorulara yer verilmesi de öğretimin amacına ulaşabilmesi adına önemlidir (Aslan, 2008 ve

2010; Boostrom, 1992; Carol, 1989; Güzel, 2006; Hirose, 1992; Paul, 1995; Potts, 1994; Tsui, 1999; Akt. Aslan, 2017: 51). Bu tür sorular öğrencilerin derse ilgiyle katılmalarına ve ders sırasında sıkılmamalarına yardımcı olacak, bu da dersin verimli geçmesini sağlayacaktır.

Öğrenme-öğretme çalışmalarında sürecin planlanmasına yöntem; yapılan bu planlamanın uygulamaya konulmasında izlenen yola ise teknik denir (Demirel, 1996). Türkçe öğretimi için hazırlanmış eğitim durumlarında birden çok yöntem ve tekniğin kullanıldığı öğretim anlayışını içeren bütünleştirilmiş öğretim-öğrenme yaklaşımı tercih edilmelidir. Hazırlanan eğitim durumlarında tam öğrenme, etkin öğrenme, çoklu zeka, beyin tabanlı öğrenme, yapılandırıcılık, sunuş, buluş ve araştırma yoluyla öğrenme gibi kuram ve öğretim, öğrenme yaklaşımlarından yararlanılmalı ve bunlar bütünsellik içinde kullanılmalıdır. Kazandırılacak davranışa ve öğrencilerin düzeyine uygun olarak soru-yanıt, gösteri, tartışma, gösteri, beyin fırtınası, küme çalışması, gözlem, inceleme, oyunlaştırma gibi yöntem ve teknikler kullanılmalıdır (Sever, 2006). Böylece farklı zeka türlerine sahip öğrenciler derste etkin duruma gelebilir ve bu öğrenciler için Türkçe dersi, severek ve eğlenerek yapılan etkinliklere dönüşebilir.

Türkçe öğretiminde uygulama çalışmalarının nasıl yapılması gerektiği konusunda örnek çalışmalara gereksinim vardır. Bu çalışmanın amacı belirtilen ihtiyacın giderilmesinde bilimsel yöntemler ışığında hazırlanmış bir eğitim durumu sunmaktır. Çalışma, örnek bir Türkçe öğretiminin nasıl olması ve neleri kapsamı gerektiğini sunmaya çalışması bakımından önemlidir.

2. Yöntem

Bu çalışmada, nitelikli çocuk edebiyatı yapıtlarıyla tasarlanmış Türkçe öğretimi ortamlarının nasıl olması gerektiğini uygulamalarla ortaya koyabilecek öğretim anlayışı yaşama geçirilmeye çalışılmıştır. Veriler; hedeflenen kazanımlara ulaşmayı sağlayacağı düşünülen kitap, makale, dergi, internet kaynakları, Türkçe ders kitabı, Türkçe Dersi Öğretim Programı ve örnek eğitim durumlarından yararlanılarak oluşturulmuştur. İncelenen veriler ışığında eğitim durumu hazırlanırken göz önünde bulundurulması gereken konuların bir çerçevesi belirlenmiş ve eğitim durumu bu çerçeveye göre somutlaştırılmıştır. Temel araç olarak uzmanlarca nitelikli olduğuna karar kılınmış Behiç Ak'ın Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği adlı romanı kullanılmıştır. Etkinlikler roman dışında görsel ve işitsel metinlerle de desteklenmiştir. Sorular öğrencilerin okuma, yazma, konuşma, dinleme gibi dilsel ve düşünsel becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanmıştır. Etkinliklerdeki ana ve yardımcı noktalar belirlenmiştir. Öğretim ve öğrenme anlayışı olarak bütünleştirilmiş öğretim-öğrenme anlayışı tercih edilmiştir. Bu anlayış "eğitim durumlarında birden çok yöntem ve tekniğin kullanıldığı bir anlayış" tır (Sever, 2006).

Çalışma, kaynak taramayla ulaşılan kuramsal bilgiler ışığında Türkçe öğretimi ortamlarında uygulanabileceği ve yararlı olabileceği düşünülen bir eğitim durumu önerisidir.

Çalışmada tarama modellerinden tekil tarama modeline başvurulmuştur. Bu modelde, ilgilenilen olay, madde, grup, birey, konu, vb. birimlere ait değişkenler, ayrı ayrı betimlenir (Karasar, 2019: 111). Çalışmada ele alınan görsel, dilsel ve işitsel değişkenlerin de tamamı ayrı ayrı betimlenerek bir araya getirilmiştir.

EĞİTİM DURUMU

1. BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Dersin Adı: Türkçe

Sınıf: 4. Sınıf

Süre: 8 saat

Öğretmenin Adı-Soyadı:

Öğretme ve Öğrenme anlayışı: Bütünleştirilmiş Yaklaşım

Araç ve Gereçler:

- Türkçe Sözlük
- Deyimler Sözlüğü
- Yazım Kılavuzu
- Akıllı tahta
- İnternet bağımlılığı ile ilgili görsel

<https://www.google.com/search?biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=pGjyXN7> (Erişim tarihi: 02.06.2019)

- Tutumlu olma ile ilgili görsel

<https://www.google.com/search?q=çöpe+atma&tbm=isch&tbs=rimg:CQCBMG> (Erişim tarihi: 02.06.2019)

- Su tasarrufu ile ilgili görsel

<https://www.google.com/search?biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=lon5XMjrBcqI1fAPpOouA4&q=su+tasarrufu+ile+ilgili+görseller> (Erişim tarihi: 07. 06. 2019)

- İnternet bağımlılığı ile ilgili kısa film

<https://www.youtube.com/watch?v=W5PqBm2lmXs>(Erişim tarihi: 02. 06. 2019)

- Frederic Chopin'in Mysterious Forest adlı yapıtı

<https://www.youtube.com/watch?v=L1F3sHklg9k> (Erişim tarihi: 02.06.2019)

Kaynak Kitaplar

Ak, B. (2019). Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği. İstanbul: Günışığı Kitaplığı Yayıncılık

Aslan, C. (2017). Örnek Eğitim Durumlarıyla Türkçe- Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi. Ankara: Anı Yayıncılık

Sever, S. (2015). Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü. İzmir: Tudem Yayınları.

- Sever, S. (2015). Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Turhan-Ağrelim, H. (2017). Türkçe Öğretiminde Çok Uyaranlı Eğitim Durumları. Ankara: Eğiten Kitap.
- Yılmaz, O. (2016). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler. T. Şimşek (Ed.), O Okulöncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya (ss. 61-108). Ankara: Grafiker yayınları.
- Yılmaz, O. (2018). Okuma Becerisinin Geliştirilmesi. O. Sevim ve Y. Söylemez (Ed.), Okuma Eğitimi (ss. 125-148). Ankara: Nobel Yayıncılık.

ÖĞRENME-ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Kullanılan Metnin Başlığı: Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği (Behiç Ak)

Ana Nokta: Öğrenme-öğretme etkinliklerinde belirtilen anlama ve anlatma becerilerinin amaçlarıyla ilgili davranış örüntülerini kazandırmak.

Yardımcı Noktalar:

1. Okuduğu kitabı tam ve doğru anlayabilme
2. Duygu ve düşüncelerini konuşma ilkelerine uygun biçimde anlatabilme
3. Metnin ana düşünce ve yardımcı düşüncelerini kavrayabilme
4. Metnin konusu ve izleğini kavrayabilme
5. Metnin duygu ve düşünce yapısı ile olay örgüsünü kavrayabilme
6. Kendini sözlü ve yazılı olarak anlatma becerisini kazanabilme
7. Dilbilgisi konularını metinden alınan örneklerle tekrar edebilme

ELE ALINAN İZLEK VE ÖĞRENCİLERE EDİNDİRİLMEK İSTENEN KAZANIMLAR

I. İZLEĞİN ADI: BİLİM VE TEKNOLOJİ

II. KAZANIMLAR¹

A) DİNLEME VE İZLEME

- Dinlediği ve/veya izlediği metnin konusunu görseller yardımıyla tahmin eder.
- Dinlediği ve/veya izlediği metni ana hatlarıyla anlatır.
- Dinlediği ve/veya izlediği metnin konusunu belirler.
- Dinlediği ve/veya izlediği metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
- Dinlediği ve/veya izlediği metne yönelik sorulara cevap verir.
- Dinlediği ve/veya izlediği metinle ilgili görüşlerini ifade eder.
- Dinlediği ve/veya izlediği metnin içeriğini değerlendirir.
- Dinleme stratejilerini uygular.
- Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.

---

¹Bu eğitim durumunda öngörülen kazanımlar MEB 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan (1-8. Sınıflar) alınmıştır.

B) KONUŞMA

- Sözcükleri anlamlarına uygun kullanır.
- Hazırlıklı konuşmalar yapar.
- Konuşma stratejilerini uygular.
- Sınıf içindeki tartışma ve/veya konuşmalara katılır.

C) OKUMA

Akıcı Okuma

- Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve/veya sessiz okur.
- Vurgu, tonlama, telaffuza dikkat ederek okur.
- Metinleri türün özelliklerine uygun şekilde okur.
- Farklı yazı karakterleriyle yazılmış yazıları okur.
- Okuma stratejilerini uygular.

Söz Varlığı

- Deyim ve atasözlerinin metnin anlamına katkısını kavrar.

Anlama

- Görsellerle ilgili soruları yanıtlar.
- Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.
- Okuduklarını ana hatlarıyla anlatır. Olayların oluş sırasına uygun olarak anlatılmasına dikkat edilir.
- Okuduğu metnin konusunu belirler.
- Metnin ana fikri/ana duygusunu belirler.
- Okuduğu metin hakkındaki soruları cevaplar.
- Metinle ilgili sorular sorar.
- Okuduğu metinlerin temel unsurlarını belirler.
- Okuduğu metindeki kahramanların fiziksel ve kişisel özelliklerini karşılaştırır.
- Okudukları hakkında çıkarımlar yapar.
- Okuduğu metnin içeriğiyle metinde yer alan görselleri ilişkilendirir.
- Basit ve kısa dijital metinlerdeki mesajı kavrar.
- Okuduğu metindeki olaylar hakkındaki düşüncelerini ifade eder.

D) YAZMA

- Hikaye edici metin yazar.
- Bilgi aktaran metin yazar.
- Hayali öğeler barındıran kısa metin yazar.
- Görsellerdeki olayları ve durumları ilişkilendirerek bir olayı anlatır.
- Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.
- Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.
- Yazdıklarını paylaşır.
-

B. GİRİŞ BÖLÜMÜ

1. **Dikkat çekme:** Öğretmen, öğrenciler için hazırladığı görselleri onlara göstererek bu görsellerin ne anlattığını belirtmelerini ister.

<https://www.google.com/search?biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=pGjyXN7>

<https://www.google.com/search?q=çöpe+atma&tbm=isch&tbs=rim:COCBMG>

<https://www.google.com/search?biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=lon5XMjrBcqI1fAPpOouA4&q=su+tasarrufu+ile+ilgili+görseller>

- ❖ Ardından aşağıdaki kutucuklara internet bağımlılığı ve savurganlık konusunda neler düşündüklerini yazmalarını ister.

1. İNTERNET BAĞIMLILIĞI	2. SAVURGANLIK

- ❖ Daha sonra öğrencilere, "internet bağımlılığı - internetin zararları" isimli bir kısa film izletir, filmi izledikten sonra öğrencilerden film ile ilgili düşüncelerini paylaşmalarını ister.

<https://www.youtube.com/watch?v=W5PqBm2lmXs>

- Güdüleme:** Öğretmenin, öğrencilere “Bu derste, derse gelmeden önce yapmış olduğunuz okumalar sayesinde yeni serüvenlere çıkacaksınız, bunun yanında yaşama ve kendinize yönelik değerlendirmelerde bulunabileceksiniz. Ayrıca sözcük dağarcığınızı geliştireceksiniz.” demesi.
- Gözden Geçirme:** Öğretmenin, öğrencilere “Derse gelmeden önce okuduğunuz “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” adlı kitaptan yararlanarak söz konusu becerileri kazanacaksınız. Derste öğrendiğiniz sözcükleri dersin sonunda yazılı ve sözlü olarak kullanabileceksiniz. Kitabın konusu ile ilgili düşüncelerinizi sözlü ve yazılı olarak anlatabileceksiniz” demesi.
- Derse Geçiş:** Öğretmenin, öğrencilere “Şimdi belirttiğimiz kitabı hatırlamaya çalışalım.” demesi.

C. GELİŞTİRME BÖLÜMÜ

Öğretmen kitabı hatırlamak amacıyla sorular ve etkinlikler hazırlar.

- Aşağıdaki karakterlerin kim olduklarını ve özelliklerini yazınız.

ADI	KİM OLDUĞU	ÖZELLİKLERİ
ALİ		
RIZA BEY		
AYLA HANIM		
SEDAT BEY		
MUSA BEY		
SEVİNÇ		
ÜMİTSU		

- Kitapta geçen ve karışık biçimde verilen olay ve durumları kitabın akışına göre cümle başlarını numaralandırarak sıralayınız.

	Ali'nin ve babasının nüfus memurundan Ali'nin soyadının nüfus kütüğüne Hoşgörüş olarak yazıldığını öğrenmeleri.
--	---

	Amcasının tahmin ettiği gibi Ali'nin bilgisayarının bozulması.
	Amcasının, Ali'ye eşyaların ömürlerinin ne kadar sürdüğünü tahmin eden bir gözlüğe sahip olduğunu söylemesi.
	Sedat Bey'in dairesinin kapı kilidinin ve arabasının bozulması karşısında üzülmeye ve "ömür törpüleme mühendislerine" kızması.
	Rıza Bey'in Ali'yi Ç harfinden vazgeçmeye ikna etmek amacıyla okulda isminin sonu Ç harfi ile biten çocukları eve yemeğe davet etmesi.
	Ümitsu'nun Ali'nin eski bilgisayarını aldığını ve onun ödevini tamamlayarak öğretmene gönderdiğini itiraf etmesi.
	Ali'nin Ç harfinden vazgeçmesi ve arkadaşlarıyla kurduğu facebook grubunu dağıtması.
	Ali'nin Ümitsu adında bir eskici çocukla tanışması ve onun evine gitmesi.
	Ali'nin ödevini yapması için babasının ona kendi eski bilgisayarını vermesi.
	Ali'nin isminin sonu "Ç" harfi ile biten kişilerden oluşan bir facebook grubu kurması.
	Ali'nin nüfus cüzdanını kaybetmesi.
	Dedesinin çamaşır makinesinin yetmişinci yaşını kutlaması.
	Öğretmenin, Ali'ye söyleşi yapma ödevi vermesi.

Ara Özet: Öğretmenin, öğrencilere "Çocuklar şimdiye kadar okuduğumuz kitaptaki karakterleri ve olayları anımsadık. Ayrıca kitabı özetlemiş de olduk. Okuduğumuz kitabı doğru ve tam olarak kendi tümcelerimizle özetleyebilmemiz kitabı anlayarak okuduğumuzun göstergesidir." demesi.

Ara Geçiş: Öğretmenin, öğrencilere "Şimdiye kadar konuştuklarımızdan hareketle kitabı kendi tümcelerinizle anlatın." demesi ve yeteri sayıda öğrenciye söz hakkı vermesi.

3. Şu ana kadar anlattıklarımızdan hareketle kendi tümcelerinizle kitabı anlatınız.

.....

.....

.....

.....

.....

Ara Özet: Öğretmenin öğrencilere "Metinde geçen sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarını öğrenerek metinleri tam olarak anlayabiliriz. Bu nedenle okuduğumuz kitaptaki sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarını metinden hareketle öğrenmeliyiz. Bu durum sözcük dağarcığımızı da geliştirecektir." demesi.

Ara Geçiş: Öğretmenin öğrencilere "Şimdi, kitapta yer alan sözcük ve deyimlerin anlamlarının bulunması amacıyla hazırlanan etkinliği yapınız. Etkinlik yapılırken ortaya çıkabilecek diğer sözcük ve sözcük grupları hakkında da konuşalım ve bunları tümce içinde kullanınız." demesi.

4. Okuduğunuz metinde geçen ve aşağıda açıklamaları verilen sözcük ve sözcük gruplarının isimlerini karşılıklarına yazınız.

- ❖ “İşin hoşnut edici ve istenilen bir biçimde yürümesi.”(s.9).....
- ❖ “Belli bir kimseyi veya bir şeyi övmek için söylenen söz ya da yazı” (s.25).....
- ❖ “Kuzeydoğudan esen soğuk yel” (s. 55).....
- ❖ “Çok dikkatli bir biçimde, bütün dikkatiyle” (s.76).....
- ❖ “Duyduğu üzüntüyü hafifletecek durumla karşılaşmak ya da bir haber almak.”(s. 82).....
- ❖ “Bir isteği karşılamakta isteksiz davranmak, nazlanmak.” (s.98).....

Ara Özet: Öğretmenin öğrencilere “Bu etkinlikle sözcük dağarcığımızı geliştirmiş, yeni sözcük ve deyimler öğrenmiş olduk. Bundan sonra bu sözcükleri ve sözcük gruplarını yazılı ve sözlü anlatımımızda kullanabiliriz.” demesi.

Ara Geçiş: Öğretmenin öğrencilere “Şimdi de kitabı daha ayrıntılı çözümlenmek amacıyla kitabın duygu ve düşünce dünyasına yönelik sorular soracağım. Lütfen soruları tam olarak anladıktan sonra cevaplayınız.” demesi. Öğretmenin aşağıdaki soruları yeteri sayıda farklı öğrenciye sorması.

SORULAR VE YANITLARI

S1. Ali ödev olarak neden söyleşi yapmayı istemiştir?

Y1. ....

S2. Size de ödev verilse siz de söyleşi yapmak ister miydiniz? Neden?

Y2. ....

S3. Sedat Bey’in yeni kıyafetlerini sürekli atması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Y3. ....

S4. Musa Bey, çamaşır makinesi yetmiş yıllık olmasına rağmen neden atmıyor?

Y4. ....

S5. Ali’nin bilgisayarı nasıl bulunmuştur?

Y5. ....

S6. Rıza Bey, Ali’nin soyadındaki “Ç” harfini atması için nasıl bir plan yapmıştır? Sizce böyle bir şeye gerek var mıdır? Neden?

Y6. ....

S7. Ali'nin yemek davetine katılan kişi sayısının çok fazla olmasının nedeni nedir?

Y7. ....

S8. Sedat Bey, evinin kapı kilidinin ve arabasının bozulmasını neye dayandırmaktadır? Bu konuda kime kızmaktadır?

Y8. ....

S9. Ümitsü, Ali'yi evine götürünce ona nelerden söz etmiştir?

Y9. ....

S10. Ayla Hanım sus pus biri iken, nasıl çok konuşkan biri haline gelmiştir?

Y10. ....

S11. Ali'nin arkadaşlarının facebook' ta kurdukları grubu kapatma kararları almaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Y11. ....

S12. Ali'nin evine yemeğe gelen arkadaşları içinde buldukları durumu nasıl değerlendirmiş? İsimlerinin karşısına yazınız.

Y12.

SADRİ	
ŞULE	
ZEHRA	
DURU	
SEVİNÇ	

Ara Özet: Öğretmen, öğrencilerle kitabın duygu ve düşünce dünyasıyla ilgili soruları değerlendirirken internet bağımlılığının ve israfın zararları üzerinde durmaya çalışır. Öğretmenin, öğrencilere "Metnin konusu, ana ve yardımcı düşüncelerinin saptanabilmesi kitabı tam olarak anlamaya ilgilidir. Eğer bunları tam olarak saptayamıyorsak demek ki kitabı tam olarak anlayamamışız." demesi.

Ara Geçiş: Öğretmenin öğrencilere "Okuduğunuz kitabın ileti/iletilerini bulmaya yönelik etkinliği yapalım." demesi.

S14. Aşağıdakilerden hangisi okuduğunuz kitabın ileti/iletileri arasında yer alabilir? Karşısındaki kutucuğu işaretleyiniz.

Y14.

☐	Eski eşyalarımızı hala kullanılacak durumda ise çöpe atmamalıyız.
☐	İnternet bağımlılığı bizi dostlarımızdan uzaklaştırır ve günlük işlerimizi aksatmamıza neden olur.
☐	Derste öğrencilerin sadece sorulan soruları yanıtlamaları için değil; onların da sorular sormaları için ortam oluşturmamızdır.
☐	Kullanılabilecek eşyaları atmayıp kullanmaya devam etmek ekonomimize katkı sağlar.
☐	Dostlarımızla sadece sanal ortamlarda değil, yüz yüze de görüşmeliyiz.
☐	Eşyaların kısa ömürlü olacak şekilde üretilmesi herkes için zararlıdır.
☐	Isı ve ışık tasarrufuna dikkat etmeliyiz.

S15. İnternet bağımlılığının, tutumlu olmamanın kişilere ve topluma ne gibi zararlar verebileceği hakkında başlığı da olan kısa bir yazı yazınız. Bu yazılardan en çok beğenileni sınıf panosuna asılacaktır. Öğretmenin bu etkinlik sırasında öğrencilere Frederic Chopin'in Mysterious Forest adlı yapıtını dinletir.

Y15.

.....

.....

.....

.....

.....

Ara Özet: Öğretmenin, öğrencilere “Çocuklar yazmış olduğunuz bu metin yardımıyla yazılı anlatım becerinizin gelişmesine katkı sağladınız. Böylece duygu, düşünce ve hayallerinizi sözlü olarak anlatabilmenin yanı sıra yazılı olarak da anlatabileceksiniz.” demesi.

Ara Geçiş: Öğretmenin, öğrencilere “Çocuklar, bu dersimize kadar okuduğumuz kitabın anlam dünyasını çözümlenmeye yönelik ve yazarın duygu ve düşünce dünyasını anlamaya yönelik farklı metin türlerinin (görsel, dilsel, işitsel) kullanıldığı etkinlikler yaptık. Şimdi de yine kitaptan alınmış farklı tümce türlerini eşleştirme çalışması yapacağız ve bu tümceler arasındaki temel farka değineceğiz. Ardından, verilen tümcelerde ayraç içlerine uygun noktalama işaretlerini koyacağız.” demesi.

S16. Aşağıda verilen tümceleri türlerine göre eşleştiriniz.

Okula gelemediği için sınava giremedi.
Başı ağrıdığı için erken uyudu.

Koşul-sonuç tümcesi

Uyumak için pijamalarını giydi.
Bisiklete binmek için bahçeye çıktı.

Amaç –sonuç tümcesi

Burada yağmur yağdıkça her yer toprak kokar.
Benimle gelmek istiyorsan işlerini bitirmelisin.

Sebep-sonuç tümcesi

❖ Siz de benzer örnekler yazınız.

S17. Aşağıda verilen tümcelerde boş bırakılan yerlere uygun noktalama işaretlerini koyunuz.

- ( ) Bu nasıl olur ( ) ( ) diye patladı ( )
- Yoksa insanlığı düşünen ( ) fedakar bir kahraman mı ( )
- Yarın onu sapaşğlam yapar ( ) merak etme ( )
- Evet ( ) hatırladım.

D. SONUÇ BÖLÜMÜ

Son Özet: Öğretmenin, öğrencilere “Anadilimizde yetkin bir duruma gelebilmemiz ve dilimizi doğru kullanabilmemiz için kendimizi okuma, yazma, dinleme, konuşma ve dilbilgisi konularında geliştirmeliyiz. Dilimizi doğru kullanmamız hem Türkçe dersi hem de diğer derslerimizde başarılı olabilmemiz adına önemli ve gereklidir. Bu nedenle bolca okuma, yazma, konuşma ve dinleme çalışması yapmalıyız.” demesi.

Tekrar Güdülenme: Öğretmenin, öğrencilere “Yazma çalışmalarınız incelenecek ve başarılı olan arkadaşlarınızın çalışmaları sınıf panosuna asılacaktır.” demesi.

Kapanış: Öğretmenin, öğrencilere “Şimdi de sizler için tahtaya iki kitap ismi yazacağım. Siz de kitap isimlerini defterlerinize yazınız. Bu kitapları okumanızı salık veriyorum.” demesi.

✚ Behiç Ak. *Postayla Gelen Deniz Kabuğu*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı Yayıncılık.

✚ Behiç Ak. *Bulutlara Şiir Yazan Çocuk*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı Yayıncılık.

4. Tartışma ve Sonuç

Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı yapıtlarının kullanıldığı eğitim durumlarının nasıl olması gerektiğini somutlaştırmak amacıyla hazırlanan bu eğitim durumunun “Dikkat Çekme” bölümünde öğrenciler, incelenecek yapıtın izleğine uygun olan görsel uyarılarla buluşturulmuştur. Ardından bu görsellerin izleklerine ilişkin konuşulmuştur. Asıl metin olarak Behiç Ak’ın “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” romanı kullanılmıştır. Bu eser, 2013 yılında Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği tarafından Yılın Çocuk Romanı Ödülü’ne, 2014 yılında ise Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Roman Ödülü’ne değer görülmüştür. Ayrıca, Duran (2019) tarafından yapılan çalışmada romanın iç yapı, dış yapı özellikleri ve eğitsel ilkeler bakımından çocuğa göre olduğu belirtilmiştir.

Hazırlanan sorular öğrencilerin sadece anlama becerilerini ölçmeye yönelik değildir. Soruların, öğrencilerin yaşamla ilişki kurarak yorumlama, değerlendirme, eleştiri yapabilme, çıkarımda bulunma, çözümlenme ve yaratıcılık gibi üst düzey becerilerini kullanabilmelerine olanak sağlayacak nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Öğrencilerin, internet bağımlılığı ve savurganlık konusundaki düşünceleri yazılı ve sözlü olarak alınmıştır.

Yazma çalışmalarında, öğrencilere okunan romanın iletilerine uygun olan konular verilerek öğrencilerin bu konular hakkındaki düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Yazma becerisini geliştirmek amacıyla yapılan bu çalışmalarda öğretmenin de nasıl bir yöntem kullanması gerektiği gösterilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin okudukları kitabı tam olarak anlayıp anlamadıklarını belirlemek amacıyla kitaptaki karakterlerin özelliklerini, olayları, durumları ve kitabın iletilerini buldurmaya yönelik etkinlikler hazırlanmıştır. Bu tür etkinliklerin öğrencilerin çok boyutlu düşüncelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kitabın iletilerini yansıtan karikatür, fotoğraf ve kısa filmlere de etkinliklerde yer verilmiştir. Böylece öğrenciler farklı türden uyarılarla karşılaştırılmıştır. Sever (2002: 18)’ e göre Türkçe öğretiminde anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek amacıyla etkinliklerde dilsel uyarıların yanında resim, müzik, tiyatro ve dramının olanaklarında da yararlanmalıdır. Derste izlenen kısa filmin düşündürdüklerini ve resmin çağrıştırdıklarını anlatmaya istek duyan öğrenci için Türkçe dersleri severek yapılan etkinlikler dizisine dönüşecektir. Eğitim durumlarında öğrencilerin çok yönlü ve çok boyutlu düşüncelerini sağlamak, öğrenmeyi kolaylaştırmak ve öğrencilerin ilgisini canlı tutmak amacıyla görsel ve işitsel uyarılardan da yararlanılması gerekmektedir.

Örnek olarak hazırlanan bu eğitim durumunun öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Bu eğitim durumunda Türkçe öğretiminin bir bütün halinde yapılması gerektiği de göz önüne alınarak dilbilgisi konularına da yer verilmiştir. Bu çalışmadan yola çıkılarak benzer çalışmalar yapılabilir ve nitelikli bir Türkçe öğretiminin gerçekleştirilmesine katkı sunulabilir.

Kaynakça

- Ak, B. (2019). *Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı Yayıncılık.
- Aslan, C. ve Güneşli, A. (2008). Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Öğretim Ortamlarında Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Görüşleri. A. İnce ve V. Sultanzade (Ed.) I. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu Bildirileri içinde (s.85-108). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, K.K.T.C.
- Aslan, C. (2010). Düşünme Becerilerini Geliştirici Dil ve Edebiyat Öğretimi Ortamları-Bir Eğitim Durumu Örneği-. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, (24), 127-152.
- Aslan, C. (2017). *Örnek Durumlarıyla Türkçe- Türk Dili ve Edebiyat Öğretmeni*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelik, T. (2013). *Dil ve Edebiyat Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1996). *Genel öğretim yöntemleri*. Ankara: Usem Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (2003). *İletişim Odaklı Türkçe Derslerinde Çocuk Kitapları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Dilidüzgün (2018). *Çağdaş Çocuk Yazını-Yazın Eğitimine Atılan İlk adım*. Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Duran, K. (2019). Behiç Ak'ın "Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği" Adlı Çocuk Romanının Yapısal ve Eğitsel İlkeler Açısından İncelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 7, (1), 334-251.
- Fırat, H. (2008). Çocuk Romanlarında Sosyal Yaşama Yönelik Eğitsel Öğeler. *Selçuk Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, 20, 87-102.
- Fırat, H. (2012). Çocuk Edebiyatının Türkçe Eğitimindeki Yeri: Biyografi Örneği. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Güz, (29), 44-56.
- Karagöz, B. (2017). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yapıtlarının Temel Özelliklerini Bilme Yeterlikleri. *Turkish Studies*, 12 (14), 211-230.
- Karagöz, M. (2018). *Türk ve Dünya Klasikleriyle Yapılandırılmış Dil ve Edebiyat Öğretimi Tasarısı: Okulöncesi ve İlköğretim (Bir Eylem Araştırması)*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, ilkeler, Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., Hasırcı S. (2016). *Türkçe Öğretimi Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- MEB. (2018). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8.Sınıflar). Ankara.
- Sever, S. (2001). Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme- Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34, (1), 11-22.
- Sever, S. (2006). Türkçe Öğretiminin Çözülemeyen Sorunları. *Varlık Dergisi*, s: 1189, Ekim, 8-16.

- Sever, S. (2015). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. İzmir: Tudem yayıncılık.
- Sönmez, V. (2007). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Turhan-Ağrelim, H. (2017). *Türkçe Öğretiminde Çok Uyaranlı Eğitim Durumları*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Yakar, Y. M., Yılmaz, O. ve Arslan, M. A. (2016). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı Kavramlarına İlişkin Algıları. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 17, 95-105.
- Yılmaz, O. (2016). *Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler*. T. Şimşek (Ed.), Okulöncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya (ss. 61-108). Ankara: Grafiker yayınları.
- Yılmaz, O. (2018). *Okuma Becerisinin Geliştirilmesi*. O. Sevim ve Y. Söylemez (Ed.), Okuma Eğitimi (ss. 125-148). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yücelşen, N. (2014). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan "Düzenlenmiş" ve "Kısaltılmış" Yazımsal Metinlerin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

İnternet Kaynakları

- İnternet bağımlılığı ile ilgili görsel
<https://www.google.com/search?biw=1366&bih=608&tbm=isch&sa=1&ei=pGjyXN7> (Erişim tarihi:02.06.2019)
  - Tutumlu olma ile ilgili görsel
<https://www.google.com/search?q=çöpe+atma&tbm=isch&tbs=rimg:CQCBMG>
Erişim tarihi:02.06.2019)
  - Su tasarrufu ile ilgili görsel
<https://www.google.com/search?biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=lon5XMjrBcqI1fAPpOouA4&q=su+tasarrufu+ile+ilgili+görseller> (Erişim tarihi: 07. 06. 2019)
  - İnternet bağımlılığı ile ilgili kısa film
<https://www.youtube.com/watch?v=W5PqBm2lmXs> (Erişim tarihi:02.06.2019)
- Frederic Chopin'in MysteriousForest adlı yapıtı
<https://www.youtube.com/watch?v=L1F3sHklg9k>(Erişim tarihi:02.06.2019)

Extended Summary

1. Introduction

Turkish teaching whose main aim is to raise individuals that think and are sensitive (Sever, 2015: 23)- has some objectives such as; making readers sensitive by enjoying the works of fiction (Dilidüzgün, 2018: 17) ; giving students the ability and habit of explaining the situations they encounter correctly and effectively orally or in writing (Kavcar, Oğuzkan, Hasırcı, 2016: 14) ; developing understanding and expression skills by enabling the student to love, develop and use the language with confidence through various texts.

The main tool for achieving the objectives mentioned above is the text. These texts to be used in the medium of Turkish education should be have the characteristics of giving students the responsibility of hearing and thinking, providing students with the ability to make comments and evaluations and providing students with a relationship to life (Aslan, 2010: 130). It should also be in accordance with the child reality and the child's interests and needs.

Conducting Turkish courses by adhering to Turkish textbooks only is a problem that needs to be overcome. The textbook should be used as a tool in teaching Turkish (Sever, 2015: 24) and should be a guide that guides teachers and students to other books with the texts in it (Sever, 2001: 17).

In order to fulfill the tasks expected of mother tongue teaching itself the texts used in these environments must be in accordance with the child's reality, and shortening and diminishing should be in a way that they don't prevent the child from understanding the subject of the text and should not deter the child from mother tongue teaching.

Another important point in teaching Turkish is the use of educational situations prepared in accordance with the objectives of the course. It is aimed to put forward a sample educational situation designed with qualified children's literature works with this study.

2. Method

In this study, an understanding of teaching that can reveal how Turkish teaching environments designed with qualified children's literature works should be with implementations is tried to be put into practice. The data was created by making use of books, articles, journals, internet resources, Turkish textbook, Turkish Lesson Curriculum and sample educational situations which are thought to help to provide the targeted achievements. In the light of the analyzed data, a framework of the issues to be considered while preparing the educational situation was determined and the educational situation was made concrete accordingly. As a basic tool, Behiç AK's novel "Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği" which was stated as qualified by experts, was used. Other than the novel, the activities were also supported by audio and visual texts. The questions are prepared towards improving students ' linguistic and intellectual skills such as reading, writing, speaking, listening. The main and auxiliary points in the activities have been determined. The integrated teaching-learning approach is

preferred as the teaching and learning approach. This understanding is “an understanding in which multiple methods and techniques are used in educational situations” (Sever, 2006).

The study is a education status proposal that is considered to be useful and applicable in Turkish teaching environments in light of theoretical knowledge obtained by source scanning.

In the study, the single screening model was used. In this model, the event, the substance, the group, the individual, the subject etc. variables belonging to units are described separately (Karasar, 2019: 111). The visual, linguistic and auditory variables discussed also in the study were all described separately and brought together.

3. Discussion and Results

In the "Attention" section of this educational situation, which was prepared with the aim of embodying how the educational situations should be in Turkish teaching environments designed with qualified children's literature works, students were brought together with visual stimulus with a suitable theme for the theme of the work to be examined. Then there was talk of themes of this visuals. Behic Ak' s novel “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” was used as the original text. This work was awarded the Children's Novel of the Year Award by the Association for Children and Youth Publications in 2013 and the Children's and Youth Literature Novel Award by the Center for Child and Youth Literature Practice and Research in 2014. In addition, in the study conducted by Duran (2019), the novel was stated to be suitable for the child in terms of internal structure, external structure features and educational principles.

The prepared questions are not just towards understanding. At the same time, it has been paid attention that the questions have the characteristics of enabling students to be able to use their high level skills such as interpretation, evaluation, criticism, inference, analysis and creativity by associating with life. Students' thoughts on Internet addiction and extravagance have been taken in writing and verbally.

In the writing studies, by giving the subjects appropriate to the messages of the novel read, the students were asked to write their thoughts on this subject. In these studies carried out to improve writing skills, it was tried to show what kind of method the teacher should use, too.

In order to determine whether students fully understand the book they read, activities were prepared towards finding the characters, events, situations and message of the book. Such activities will also contribute to students' multi-dimensional thinking.

Cartoons, photographs and short films that reflect the messages of the book were also included in the events. Thus, students were compared with different types of stimuli. According to Sever (2002: 18), in order to improve his understanding and expression skills in Turkish teaching, one should benefit from the opportunities of painting, music, theater and drama in addition to linguistic stimuli. The student who is willing to explain what the short film watched in the course suggests and what the picture evokes will turn Turkish lessons into a series of activities that love. In order to enable students to think multi-dimensionally and

multi-dimensionally in educational situations, to facilitate learning and to keep students' interest alive, visual and auditory stimuli should also be used.

This educational situation prepared as an example is thought to be a guide for teachers and prospective teachers. In this educational situation, grammar topics are also included, considering that Turkish education should be carried out as a whole. Based on this study, similar studies can be conducted and contribution can be made to the realization of a qualified Turkish education.

Araştırma Makalesi: Karadağ, N. (2020). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı yapıtlarının kullanımı: Eğitim durumu örneği. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 3 (1), 67-88.